

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Maturitná skúška 2011

Správa

**o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

z francúzskeho jazyka úroveň B2

PhDr. Agnesa Fanová
Mgr. Zuzana Juščáková, PhD.

Bratislava 2011

Obsah

Úvod	3
1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2	4
2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka, úroveň B2.....	6
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2.....	14
3.1 Počúvanie s porozumením	16
3.2 Jazyk a jeho používanie	18
3.3 Čítanie s porozumením.....	19
4 Vyhodnotenie PFIČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2.....	22
Záver	23
Použitá literatúra.....	24

Úvod

Predkladaná správa si kladie za cieľ prezentovať niektoré stránky externej časti maturitnej skúšky (EČ MS) 2011 a písomnej formy internej časti (PFIČ) z francúzskeho jazyka na úrovni B2, ktoré boli realizované v celoštátnom meradle.

Je pohľadom na celkové výsledky práce súboru maturantov v danom predmete a na danej úrovni. Dovoľujeme si odporučiť ju do pozornosti všetkých pedagógov vyučujúcich francúzsky jazyk.

Správa pozostáva z troch kapitol. **Prvá** sa zaoberá všeobecnou charakteristikou a štruktúrou EČ MS B2. V **druhej** kapitole sú sústredené najdôležitejšie štatistické údaje o žiakoch, ako aj o ich globálnych výsledkoch. Predmetom **tretej** kapitoly spravidla býva rozbor jednotlivých častí testu i vysvetlenie úloh, ktoré sa javia ako problematické. Avšak tohto roku sme pre detailné hodnotenie testu z francúzskeho jazyka na úrovni B2 nemali k dispozícii všetky štatistické podklady, pretože testovaný súbor maturantov bol príliš malý na to, aby sa výsledky meraní mohli zovšeobecniť. Obmedzili sme sa teda na skúmanie tých položiek, ktoré pri porovnávaní dvoch variantov testu vykazovali veľké rozdiely úspešností. Hodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) tvorí **štvrtú** kapitolu, ktorá obsahuje poznámky o všeobecnej písomnej produkcii žiakov na úrovni B2.

1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

Úlohou EČ MS z daného predmetu a úrovne je overiť komunikačné a gramatické kompetencie žiakov v závere stredoškolských štúdií na celoštátnej úrovni. Jednotné kritériá testu umožnia porovnať výsledky celého súboru maturantov, čo má minimálne dvojaký význam:

- dosiahnuté výsledky žiakov poskytujú vyučujúcim na stredných školách užitočný obraz o stave ich predmetu;
- tieto môžu byť následne využité pri prijímacích skúškach na VŠ na Slovensku alebo v zahraničí, ak sa žiak rozhodne študovať príslušný jazyk ako odbor, prípadne iný odbor v príslušnom cudzom jazyku.

Test B2 z francúzskeho jazyka bol administrovaný 16. marca 2011 podľa Vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 318 z roku 2008 spôsobom uvedeným v II. časti pod názvom Podrobnosti o spôsobe konania EČ a PFIČ MS pre cudzie jazyky, str. 20 – 22.

Test pozostáva z **80 položiek** rôznej obťažnosti. **Extrémne ľahké položky** sú do 10 % obťažnosti, **veľmi ľahké** do 20 %, **stredne obťažné** sú v rozmedzí 20,1 % – 80 % obťažnosti, **veľmi obťažné** sú od 80,1 % – 90 % a **extrémne obťažné** od 90,1 % – 100 %. Podľa objednávky v teste B2 prevažujú stredne ťažké úlohy a nepočíta sa s extrémne obťažnými.

Extrémne ľahké a veľmi ľahké úlohy sú zamerané na jednoduché myšlienkové operácie, napríklad triedenie a priradovanie informácií, ale aj jednoduchá aplikácia. Stredne obťažné úlohy využívajú zložitejšie myšlienkové postupy, ako sú indukcia, dedukcia, analýza, syntéza, hodnotenie a overovanie. Veľmi obťažné úlohy si vyžadujú tvorivý prístup, zložitejšiu aplikáciu a riešenie problémových situácií. Všetkými spomínanými úlohami sa testujú rečové zručnosti, ako sú počúvanie a čítanie s porozumením i lingvistická kompetencia.

Jednoduchšie myšlienkové operácie sa uplatňujú najmä v **úlohách s výberom odpovede** (ÚVO), zložitejšie predovšetkým v **úlohách s krátkou odpoveďou** (ÚKO). Prvé sú neproduktívne, druhé sú produktívne. Ich zastúpenie v troch častiach testu B2 je nasledovné:

v prvej časti, ktorou je **Počúvanie s porozumením** (ďalej „počúvanie“) a ktorá obsahuje 20 položiek, je 13 úloh neproduktívnych a 7 produktívnych. Druhou časťou je **Jazyk a jeho používanie** (ďalej „gramatika“), kde zo 40 položiek je pomer neproduktívnych a produktívnych úloh 20 : 20. Tretia časť **Čítanie s porozumením** (ďalej „čítanie“) pozostáva z 20 položiek, z ktorých 13 je neproduktívnych a 7 produktívnych.

Každá časť testu pre úroveň B2 sa skladá z troch podčastí. Na vypracovanie úloh z „počúvania“ majú žiaci 30 minút, na „gramatiku“ (i na lexiku) majú 45 minút a na „čítanie“ tiež 45 minút. Ciele testovania vedomostí a zručností žiakov, ako aj zodpovedajúce prostriedky sú obsiahnuté v dokumente NÚCEM **Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre Maturitu 2010**, ktorý je spoločný pre všetky cudzie jazyky i úrovne. Z neho vychádzajú tvorcovia testov pri stanovovaní rozsahu jednotlivých textov, ich zdrojov a tematických okruhov, ale aj pri zameraní a typoch úloh.

Ďalšími dokumentmi, ktorými sa riadia tvorcovia testov pri zostavovaní testu B2, sú: **Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky** (v preklade Š. Franeka) a **Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úroveň B2**, čo sú dokumenty ŠPÚ. Objednávka na tvorbu testu z predmetu francúzsky jazyk, Spoločný dizajn testov pre úroveň B2 a **Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka** (pre príslušnú úroveň a obdobie) patria zas medzi interné dokumenty NÚCEMu.

Spolu s testom a kľúčom správnych odpovedí tvorcovia vypracúvajú príslušnú špecifikačnú tabuľku, do ktorej zaznamenávajú povahu jednotlivých položiek. Pri hodnotení výsledkov testu porovnávajú údaje z nej s výstupmi zo štatistického spracovania testu a zisťujú, nakoľko boli ich hodnotenia položiek i samotné meranie správne a čo spôsobilo prípadné odchýlky od očakávaných výsledkov.

Štruktúra a obsah testu externej časti maturitnej skúšky i písomná forma internej časti maturitnej skúšky prispievajú ku komplexnejšiemu posúdeniu jazykových kompetencií maturantov na danej úrovni. Ústna forma internej časti maturitnej skúšky (ÚFIČ MS) je totiž zameraná výlučne na rôzne aspekty ústnej interakcie.

2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka, úroveň B2

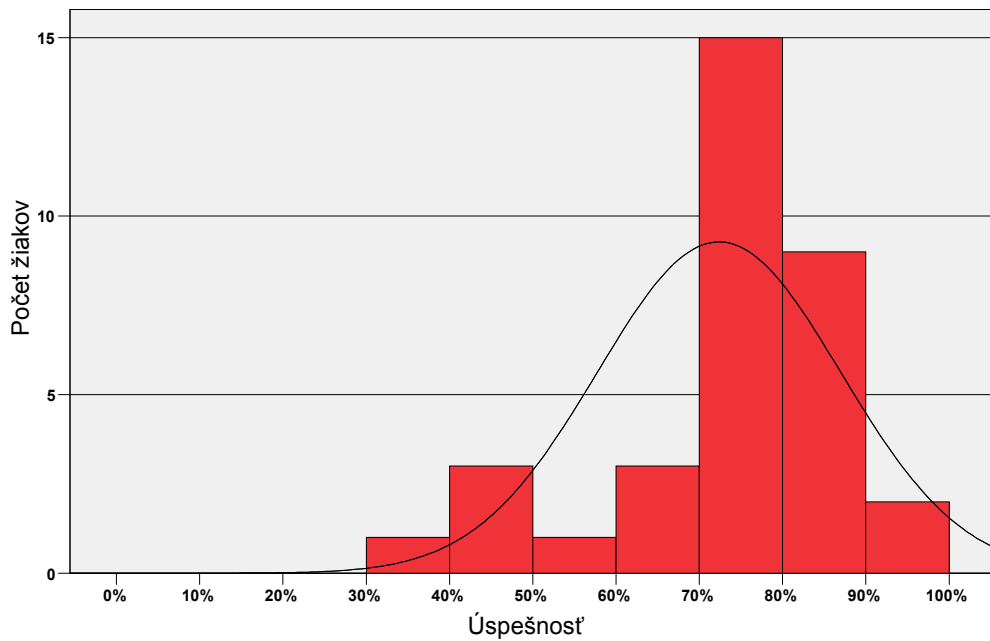
V školskom roku 2010/2011 bolo na úrovni B2 testovaných 34 žiakov, čo predstavuje takmer dvojtretinový pokles oproti 100 žiakom z predchádzajúceho roku. V teste dosiahli úspešnosť 72,4 %. Najúspešnejšou časťou testu bolo, ako zvyčajne, „počúvanie“, v ktorom maturanti získali 77,4 %. Je to výrazný rozdiel v porovnaní s „čítaním“, v ktorom dosiahli 64,6 %. Gramatika bola druhou najúspešnejšou časťou testu so 75,1 %. Najvýkonnejší žiak dosiahol výborný výsledok 91,7 % úspešnosti a jeden žiak zostal na prahu úspešnosti s 33,3 %.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky testu

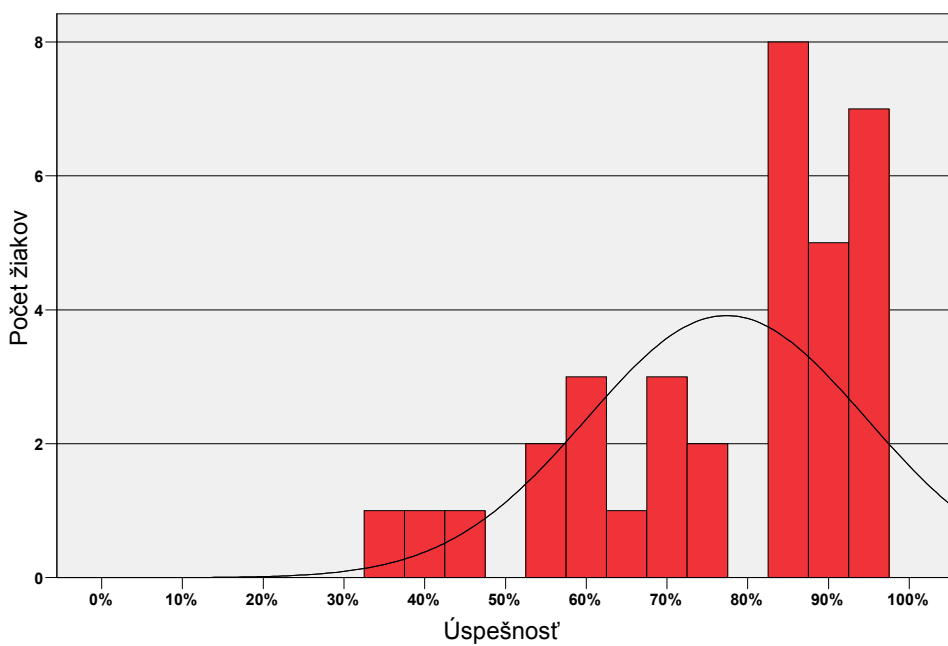
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	34	34	34	34
Maximum	95,0	100,0	90,0	91,7
Minimum	35,0	25,0	30,0	33,3
Priemer	77,4	75,1	64,6	72,4
Štandardná odchýlka	17,3	17,5	15,0	14,6
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	43,4	40,9	35,2	43,7
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	100,0	100,0	93,9	100,0
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	3,	3,	2,	2,
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	71,5	69,3	59,5	67,4
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	83,2	81,0	69,6	77,3
Cronbachovo alfa	,803	,901	,769	,924
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	7,	5,	7,	4,
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	15,1	10,8	14,1	7,

Na nasledujúcom grafe je histogram úspešnosti výrazne posunutý doprava. Z toho vyplýva, že test z francúzskeho jazyka na úrovni B2 nebol veľmi náročný pre súbor žiakov, ktorý sa podľa viacerých ukazovateľov javil ako veľmi kvalitný. Kým v častiach „počúvanie“ (Obr. 2) a „gramatika“ (Obr. 3) sú výkony žiakov sústredené výrazne vpravo, vďaka vysokej úspešnosti v riešení úloh, graf „čítania“ (Obr. 4) vytvára kompaktnější celok a posunutie vpravo je menej výrazné, nakoľko ide o najmenej úspešnú časť testu.

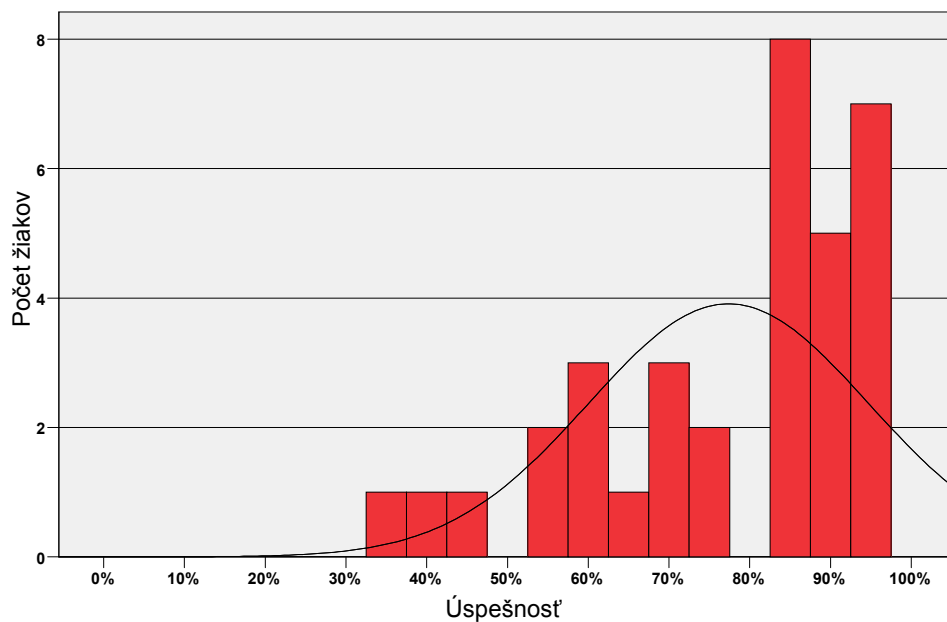
Najvýznamnejším ukazovateľom dobrej reliability, resp. spoľahlivosti merania hodnoteného testu, je vysoká hodnota údaju „Cronbachovo alfa“, a to v „gramatike“ i v globálnom výsledku.

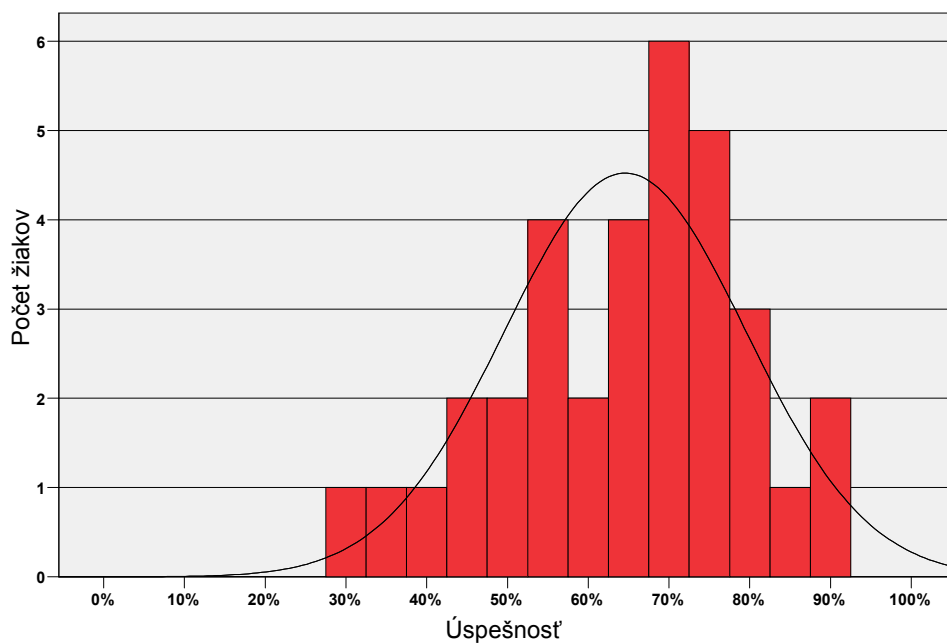
Obr. 1 Výsledný histogram úspešnosti

Obr. 2 Histogram úspešnosti časti „počúvanie“

Obr. 3 Histogram úspešnosti časti „gramatika“

Obr. 4 Histogram úspešnosti časti Čítanie s porozumením

Tab. 2 Prepojenie úspešnosti a percentilu

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
1	33,3	,0	1
2	43,3	2,9	3
3	50,8	11,8	1
4	63,3	14,7	1
5	64,2	17,6	1
6	67,5	20,6	1
7	70,0	23,5	2
8	70,8	29,4	2
9	71,7	35,3	2
10	72,5	41,2	2
11	74,2	47,1	1
12	75,0	50,0	2
13	75,8	55,9	1
14	76,7	58,8	2
15	79,2	64,7	1
16	80,8	67,6	1
17	83,3	70,6	2
18	84,2	76,5	1
19	85,0	79,4	2
20	85,8	85,3	1
21	89,2	88,2	2
22	90,8	94,1	1
23	91,7	97,1	1

Podľa Tab. 2 vidíme, že priemerná úspešnosť, ktorú žiaci v teste dosiahli, sa pohybuje okolo 10. riadka z počtu 23 riadkov. To znamená, že test lepšie diferencoval výkonnejších žiakov.

2.2 Analýza rozdielov vo výsledkoch

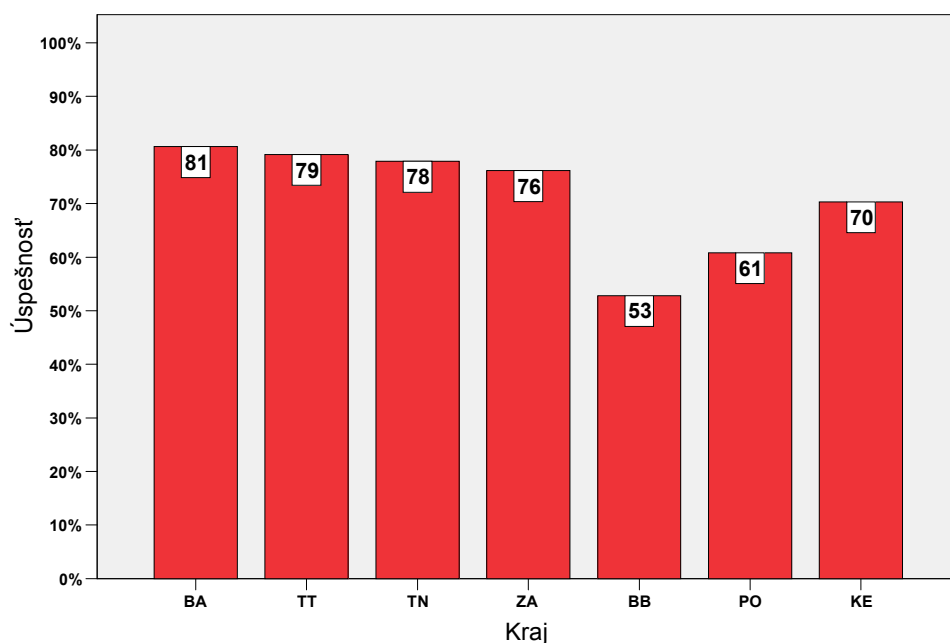
Zistenia pochádzajúce z analýzy rozdielov vo výsledkoch nie je možné zovšeobecňovať pre nízke zastúpenie skupín podľa jednotlivých triediacich znakov, akými sú typ školy, kraj, zriaďovateľ, atď.

2.2.1 Rozdiely podľa typu školy

Testovaný súbor pozostával výlučne zo žiakov gymnázií a bol veľmi málo početný na seriózne porovnanie a hodnotenie, ako to bolo v prípade tohtoročného testu na úrovni B1.

2.2.2 Rozdiely podľa kraja

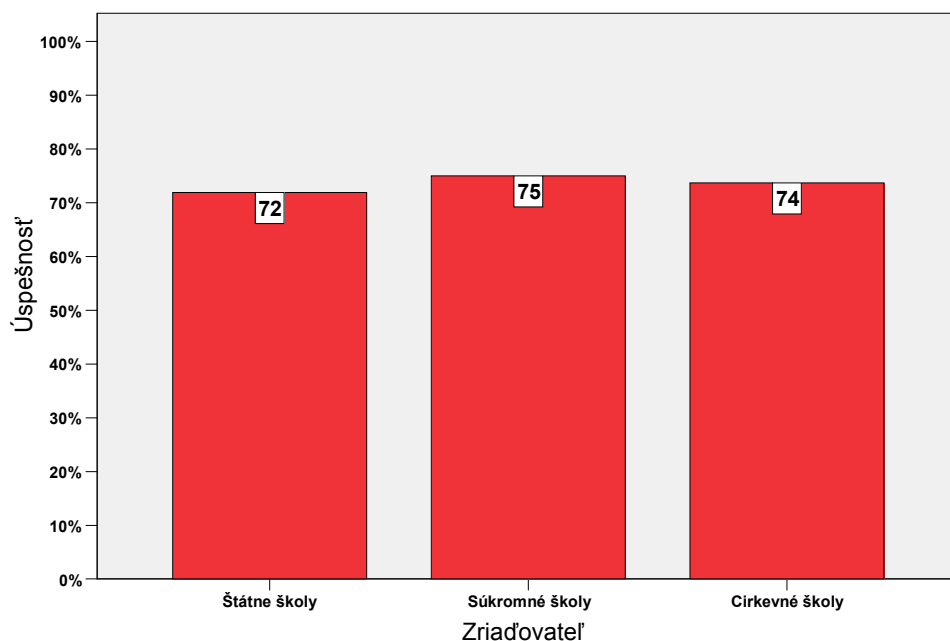
Zastúpenie žiakov podľa kraja bolo nasledovné: 9 maturantov z Bratislavského kraja, 1 z Trnavského, 2 z Trenčianskeho, 10 zo Žilinského, 5 z Banskobystrického, 2 z Prešovského a 5 z Košického kraja. Vzhľadom na počty žiakov sú porovnateľné priemery úspešností žiakov Bratislavského a Žilinského kraja, pričom percentuálny rozdiel ich výkonnosti je nepatrný. Ďalšia porovnateľná skupina žiakov je z Banskobystrického a Košického kraja, kde rozdiel úspešností je 17 % v prospech Košického kraja. Pri porovnávaní Trenčianskeho a Prešovského kraja bol tentokrát o 17 % úspešnejší Trenčiansky kraj.

Obr. 5 Úspešnosť podľa kraja

2.2.3 Rozdiely podľa zriaďovateľa

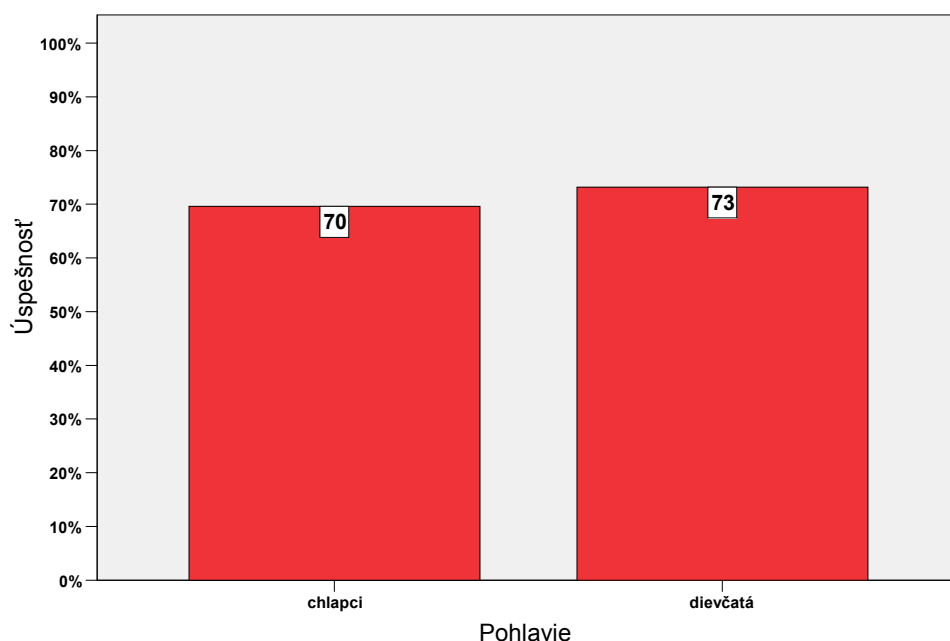
Z testovaného súboru jazykovej úrovne B2 26 žiakov pochádza zo štátnych škôl, 7 z cirkevných a 1 žiak zo súkromnej školy. V ich priemernej úspešnosti takmer nie sú rozdiely.

Obr. 6 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

2.2.4 Rozdiely podľa pohlavia

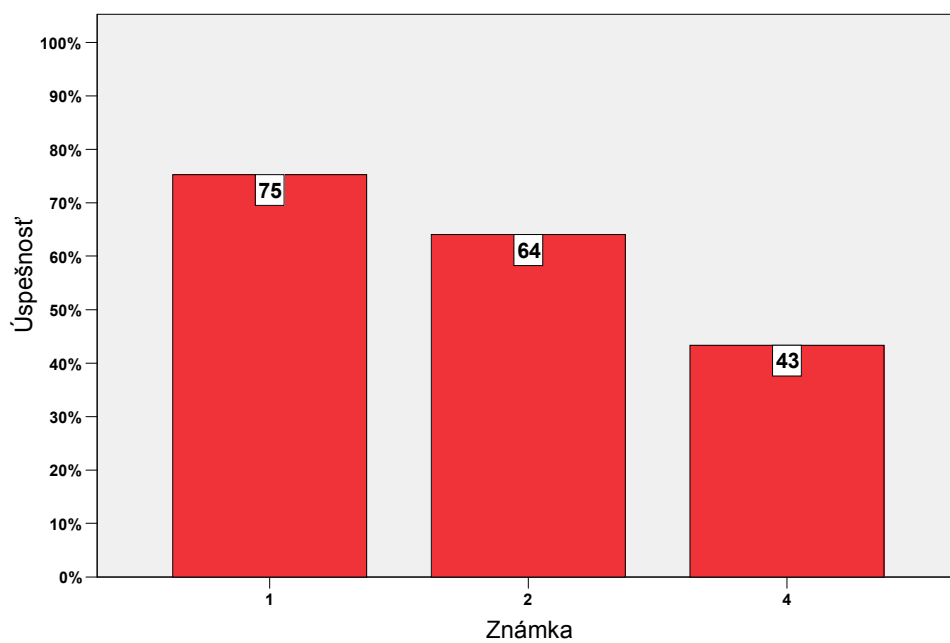
Z testovaných žiakov dievčatá tvorili viac ako trojnásobok v porovnaní s počtom chlapcov v pomere 26 : 8. Ako to vidieť na obrázku č. 7, ich úspešnosť bola vyššia.

Obr. 7 Úspešnosť podľa pohlavia

2.2.5 Rozdiely podľa známky

Na polroku školského roku 2010/2011 mali testovaní žiaci nasledovné výsledky: 27 jednotiek, 6 dvojok, žiadnu trojku a 1 štvorku. Ich priemerná známka bola 1,26. Pri porovnávaní polročných známok s výsledkami testu vidieť, že jednotkári dosiahli úspešnosť 75 % a dvojkári 64 %. Z toho vyplýva, že celkovo si ani jedna z týchto dvoch kategórií žiakov neudržala prospech z polročného hodnotenia, pričom u dvojkárov je pokles v úspešnosti menej výrazný ako u jednotkárov. Naopak, posilnená je kategória štvorkárov, vzhľadom na ich 43 % úspešnosť.

Obr. 8 Úspešnosť podľa známky

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

Kritériá náročnosti pre test z FJ úroveň B2 sú obsiahnuté v dokumentoch citovaných v 1. kapitole predloženej správy. Na ich základe vypracovaná objednávka určuje, že v školskom roku 2010/2011 bola v predmetnom teste nasledovná kvantifikácia položiek: **3 extrémne ľahké, 15 veľmi ľahkých, 55 stredne obtiažných a 7 veľmi obtiažných**. Špecifikačná tabuľka, ktorú zároveň s koncipovaním testu tvorcovia vypracúvajú, zodpovedá objednávke s minimálnymi odchýlkami.

Pri hodnotení položiek jednotlivých častí testu obvykle používame základné parametre, ktorými sú **obtiažnosť** a **citlivosť**. Štatici definujú **obtiažnosť** ako opak úspešnosti a **citlivosť** ako schopnosť položky rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. Rovnako ako **obtiažnosť** aj **citlivosť** sa vyjadruje v percentách. Vyhovujúca citlivosť je nad 20 % a čím je vyššia, tým je diskriminačná sila príslušnej položky významnejšia. Ďalším pojmom, ktorý sa pri hodnotení používa, je **vynechanosť**. Podľa štatistikov k vynechanosti položky dochádza vtedy, keď žiak niektorú položku danej podčasti neriešil, ale v riešení nasledujúcich pokračoval. **Nedosiahnutosť** položky konštatujeme vtedy, keď za ňou už žiadne nie sú riešené (napríklad pre nedostatok času). Súčtom vynechanosti a nedosiahnutosti je **neriešenosť**.

V prípade testu z francúzskeho jazyka z roku 2011 na úrovni B2 výnimočne nebude nasledovať praktická aplikácia opisovaných parametrov pre dôvody, o ktorých hovoria ďalšie dva odseky.

V závere štatistického vyhodnotenia predmetného testu sa totiž uvádza: „**Analýzy výsledkov testovania EČ MS z francúzskeho jazyka v úrovni B2 nie sú úplné**, pretože sa (maturity, pozn. A.F.) zúčastnilo veľmi málo žiakov, a aj tie analýzy, ktoré v správe uvedené sú, je nutné chápať len orientačne. Svoj význam môžu niektoré mať v dlhodobom skúmaní špecifickej otázky, ale v rámci ostatných správ nemožno jednotlivé parametre porovnávať“.

Nakoľko položková analýza tohtoročného testu z francúzskeho jazyka na úrovni B2 v štatistických údajoch pre spomínané dôvody chýba, nie je možné vyhodnocovať úlohy a skúmať ich z hľadiska predpokladov tvorcov testu a konkrétnych štatistických výstupov testovaného súboru. Obmedzíme sa preto na obsahovú stránku testu a využijeme čiastkové údaje z tabuľky, ktorá porovnáva rozdielnu obtiažnosť položiek testu v dvoch variantoch. „Obtiažnosť 1“ sa vzťahuje na variant testu č. 6726 a „Obtiažnosť 2“ na č. 6927. Zameriame sa hlavne na prípady, v ktorých je rozdiel obtiažností vo variantoch väčší ako 20 %, aby sme sa pokúsili zistiť, v čom tkvejú príčiny, a zároveň predstavili test z tohto uhla pohľadu.

Tab. 3 Percentuálna obťažnosť položiek v oboch variantoch

	Položka	Obťažnosť 1	Obťažnosť 2	Vecná signifikancia
44	44	,0	,0	
27	27	,0	35,3	-,463
13	13	11,8	52,9	-,440
50	50	5,9	41,2	-,416
14	14	11,8	47,1	-,387
1	1	,0	23,5	-,365
23	23	,0	23,5	-,365
41	41	,0	17,6	-,311
66	66	,0	17,6	-,311
56	56	5,9	29,4	-,309
74	74	64,7	88,2	-,277
24	24	11,8	35,3	-,277
51	51	17,6	41,2	-,258
54	54	58,8	82,4	-,258
10	10	,0	11,8	-,250
60	60	29,4	52,9	-,239
34	34	29,4	52,9	-,239
25	25	11,8	29,4	-,218
36	36	11,8	29,4	-,218
37	37	11,8	29,4	-,218
59	59	17,6	35,3	-,200
47	47	5,9	17,6	-,183
8	8	29,4	47,1	-,182
7	7	,0	5,9	-,174
4	4	,0	5,9	-,174
30	30	,0	5,9	-,174
40	40	,0	5,9	-,174
42	42	,0	5,9	-,174
43	43	,0	5,9	-,174
45	45	,0	5,9	-,174
48	48	,0	5,9	-,174
63	63	,0	5,9	-,174
65	65	,0	5,9	-,174
20	20	11,8	23,5	-,154
21	21	11,8	23,5	-,154
38	38	11,8	23,5	-,154
18	18	17,6	29,4	-,139
12	12	23,5	11,8	,154
70	70	41,2	23,5	,189
31	31	41,2	23,5	,189
75	75	23,5	5,9	,249
33	33	29,4	5,9	,309
9	9	17,6	,0	,311

3.1 Počúvanie s porozumením

býva spravidla náročnejšou časťou testu ako čítanie, no v školskom roku 2010/2011 to pre žiakom gymnázií neplatilo, pretože v ňom dosiahli najvyššiu úspešnosť 77,4 %.

1. podčasť bola zameraná na detailné porozumenie myšlienok nahrávky, ku ktorému sa viaže sedem úloh s výberom odpovede zo štyroch možností. Vybrané interview predstavuje výhercu hudobnej súťaže „Nouvelle Star“ pod názvom **Sylvain : l'interview exclusive ! = Exkluzívny rozhovor so Sylvainom**. Zo sociolingvistického hľadiska text nahrávky zodpovedal tematickému okruhu ÚFIČ č. 9 *Zamestnanie*.

Ide o primeraný text na počúvanie s porozumením pre úroveň B2, ktorý žiaci adekvátne pochopili a výborne zvládli aj dané úlohy. Svedčia o tom položky č. 1, 2 a 7 s nulovou obťažnosťou pre testovaný súbor v 1. variante. V položke č. 1 však štatistickí zistili rozdiel úspešností medzi 1. a 2. variantom testu 23,5 % v neprospech 2. variantu, preto si táto skutočnosť zasluhuje našu pozornosť.

Nahrávka:

J.: Tu viens de gagner la Nouvelle Star. Quels sont tes projets à très court terme ? = Vyhral si súťaž. Aké sú tvoje najbližšie plány ?

S. : Tout d'abord, je vais prendre quelques jours de vacances. J'en ai bien besoin. Et après, ce sera la tournée Nouvelle Star, puis le travail sur mon album. = Najprv si zoberiem niekoľko dní prázdnin. Veľmi to potrebujem. A potom bude nasledovať turné a práca na mojom novom albume.

V 1. variante bola správna odpoveď (A) **Il se reposera un peu**. = Trochu si odpočinie ; v 2. variante možnosť (A) bola distraktorom **Il fera une grande fête avec ses copains**. = Urobí veľkú oslavu s kamarátmi ; a správnu odpoveďou bola možnosť (B). Zrejme žiakom z 2. variantu sa zdala pravdepodobnosť správnej odpovede (A) taká vysoká, že zvolili distraktor ako správnu odpoveď.

V 2. podčasti s názvom **Dix millions de jeunes bientôt privés de téléphones portables? = Onedlho nebude môcť 10 miliónov mladých používať mobily?** zvukový komentár k tejto téme mal otestovať u žiakov porozumenie špecifických informácií formou tvrdení (A) *pravda*, (B) *nepravda*, (C) *nie je v texte*. V tejto podčasti je ďalšia položka, a to č. 13, v ktorej je rozdiel úspešností žiakov medzi 1. a 2. variantom až 41,1 %, opäť v neprospech 2. variantu. V 1. variante záverečná myšlienka z ukážky zodpovedá poslednému pravdivému tvrdeniu (A).

Nahrávka:

Aujourd'hui, on ne peut pas prouver exactement la dangerosité des ondes magnétiques sur la santé... = Dnes nemožno exaktne dokázať nebezpečnosť magnetických vln na zdravie.

Položka č. 13: D'après le commentaire, les scientifiques n'ont pas encore la preuve que le portable est dangereux pour la santé. = Podľa komentára vedci ešte nemajú dôkaz o škodlivosti mobilu na zdravie.

V 2. variante v položke č. 13 bolo správnou odpoveďou nepravdivé tvrdenie (B) k inej myšlienke:

La fédération des parents d'élèves lutte pour que leurs enfants puissent utiliser les portables à l'école. = Federácia rodičov žiakov bojuje za to, aby ich deti mohli používať mobily v škole. Nesúhlasné stanovisko predstaviteľky federácie rodičov s používaním mobilov počas vyučovania je nie v závere, ale uprostred ukážky, čo mohlo žiakom tohto variantu trochu sťažiť nájdenie správnej odpovede... Zo sociolingvistického hľadiska ide o otázku ÚFIČ č. 14 Komunikácia a jej formy.

3. podčasť býva tradične najnáročnejšia, pretože ide o globálne porozumenie nahrávky a následné dopĺňanie slov do resumé. Slová síce z nahrávky vyplývajú, ale doslovne sa s ňou nezhodujú a buď sú preformulované, alebo si kontext resumé žiada vhodne zvolené synonymá.

Sem patrí položka č. 14, ktorá sa znova javila ako obťažnejšia v 2. variante.

Nakoľko je táto položka úplne rovnaká pre oba varianty, vysvetlenie veľkého rozdielu úspešnosti 35,3 % v neprospech 2. variantu nachádzame v slabšej výkonnosti žiakov, ktorí 2. variant riešili. Svoje zistenie zdôvodňujeme tým, že:

1. pri porovnávaní obťažností oboch variantov títo žiaci boli úspešnejší len v šiestich položkách, zatiaľ čo žiaci riešiaci 1. variant boli úspešnejší v tridsiatich siedmich položkách;
2. rozdiel úspešností medzi 2. a 1. variantom nepresahuje ani v jednom zo šiestich prípadov hranicu 20 %.

Nahrávke „M. Hamšík avait commencé sa formation au football au sein d'un petit club Jupie-Podlavice, dans sa région natale de Banská Bystrica.“ = M. Hamšík ako futbalista začínal v malom klube Yupie-Podlavice vo svojom rodnom regióne B.B. - zodpovedala veta v resumé: „Originaire de B.B., il n'a jamais joué pour le club de sa ville natale mais pour Yupie-Podlavice, un autre club **régional/slovaque/situé** non loin de B.B. = Hoci je pôvodom z B.B., nikdy nehral za klub svojho rodného mesta, ale za iný klub **regionálny/slovenský/nachádzajúci sa** neďaleko B.B.

Táto nahrávka má názov **M. Hamšík, le joyau de Naples = M.H., skvost Neapolu** a súvisí s témou ÚFIČ č. 3 Šport.

3.2 Jazyk a jeho používanie

Porovnávajúc výsledky troch častí testu B2, konštatujeme, že v tomto školskom roku boli gymnazisti úrovne B2 úspešnejší v „gramatike“ (a lexike) ako v „čítaní“ a dosiahli v nej priemer 75,1 %.

V **1. podčasti** overujeme lingvistickú kompetenciu žiakov v dvadsiatich položkách formou výberu zo štyroch možností. V texte nazvanom ***Pour ses 50 ans, Astérix fait son entrée au musée !=K svojim päťdesiatinám Astérix dostáva čestné miesto v múzeu!*** sme testovali **predložky** (v položkách č. 22, 24, 25, 26, 31), **rôzne druhy zámen** (č. 21, 23, 30, 40), **slovesá** (č. 27, 29, 34, 35, 36, 39), **spojky** (č. 28, 38), **zhodu viacerých determinantov** so substantívom (č. 32, 33), ako aj **príslovky** (č. 37).

Najväčší rozdiel v úspešnosti 35,3 %, sme zaznamenali v položke č. 27, v ktorej bolo treba doplniť prídavné príslovie prítomné činné. Žiaci zastupujúci 1. variant boli úspešnejší napriek tomu, že v ich ponuke bola správna odpoveď až možnosť (D), kým v 2. variante to bola možnosť (C).

Príklad: Astérix et Obélix, son compagnon d'aventures, sont représentés dans des scènes **imitant** quelques grandes oeuvres de l'art occidental...= A. a O., jeho dobrodružný druh, sú predstavení v scénach **imitujúcich** niektoré veľké diela západného umenia... Oproti slovesným časom a spôsobom, ako aj prídavnému tvaru je tento slovesný tvar používaný menej, a preto sme plánovali a očakávali strednú ťažnosť položky.

Námet historických postavičiek zo známeho francúzskeho komiksu zapadá do tematického okruhu zadaní pre ÚFIČ MS č. 2 – *Kultúra a umenie*.

Predmetom **2. podčasti** s názvom ***Avoir 18 ans, qu'est-ce que ça change? = Mat' 18 rokov, čo sa tým mení?*** bola lexika. Obsahovala 10 položiek, ktoré navodzovali úlohy s krátkou odpoveďou. Nie sú to však typicky produktívne úlohy, ako napríklad slová na dopĺňovanie v častiach počúvania a čítania s porozumením, nakoľko žiaci neprodujú, ale používajú náročnejšiu aplikáciu a k tejto myšlienkovej operácii vyberajú 10 z dvadsiatich slov. Témou práv a povinností osemnásťročných text zodpovedal otázke ÚFIČ MS č. 16 – *Mládež a jej svet*.

Pri výbere slov na doplnenie museli tvorcovia striktné dbať na to, aby nebolo možné jednu lexikálnu jednotku doplniť do viacerých medzier, prípadne aby nedošlo k ich zameniteľnosti. Ďalej bolo treba dávať pozor na predložku **de**, ktorá sa vo francúzštine pod vplyvom substantíva (aj adjektíva) začínajúceho sa na **samohlásku** alebo **nemé h** mení z **de** na **d'**, *napr.: položka č. 43 „un physique d'adulte“ = vzhľad dospelého*.

3. podčasť gramatiky patrí spravidla k najnáročnejším v teste. Desiat' položiek, z ktorých sa skladá, zodpovedajú úlohám s krátkou odpoveďou. Tieto produktívne úlohy sú zamerané na

určenie slovesných tvarov v súvislom texte a na ich správny pravopisný prepis. Oproti predchádzajúcim obdobiam sme aj tento rok neurčitky namiesto do banky umiestnili priamo do viet a túto výhodu žiakov sme mohli kompenzovať rôznorodejšími požiadavkami. Témou príslušného textu **Le vol de la mésange = Let sýkorky** bola orientačná hra mladých, ktorá opäť súvisí s otázkou ÚFIČ č. 16 *Mládež a jej svet*.

Žiaci mali správne určiť a napísať nasledovné slovesné tvary: **imperfektum** dvakrát povinne a dvakrát fakultatívne; **kondicionál minulý, dávnominulý čas** (pluskvamperfektum), ktorého prídavné sa zhoduje s anteponovaným priamym predmetom v ž. r.; **passé composé** trikrát fakultatívne, raz v trpnom rode, ako aj **kondicionál prítomný** vo funkcii budúceho času po slovese v passé composé i **prídavné prítomné**.

Väčšinu tvorili slovesá 1. slovesnej triedy (pravidelné): *se transformer = meniť sa, se fâcher = hnevať sa, aveugler = oslepiť, se composer = skladať sa, considérer = pokladať, expliquer = vysvetliť a nepravidelných, ale často používaných, ako sú: falloir = byť potrebné, comprendre = rozumieť, faire = robiť a contenir = obsahovať*.

V položkách č. 51, 54 a 56 bol rovnaký rozdiel úspešností 23, 5 % medzi 1 a 2. variantom, stále v neprospech 2. variantu. Z týchto troch položiek si zasluhuje pozornosť položka č. 54: „Luc (aveugler) a été aveuglé par le soleil juste en face de lui... = Luc bol oslepený slnkom svietiacim oproti nemu. Ide v nej o trpný rod, ktorý mali žiaci identifikovať podľa predložky „par“. V ďalších dvoch prípadoch bolo použitie imperfekta povinné (č. 51 opis v minulosti), alebo fakultatívne (č. 56). Dej tejto vety sa totiž mohol pokladať za priebehový (s imperfektom) alebo za jednorazový a vtedy bolo odôvodnené použitie passé composé.

3.3 Čítanie s porozumením

overuje kompetenciu žiakov pochopiť text globálne či detailne, alebo vybrať z neho kľúčové, resp. špecifické informácie. Táto časť testu bola pre žiakov najmenej úspešná. Jej priemer bol o viac ako 10 % nižší v porovnaní s gramatikou a o viac ako 13 % nižší v porovnaní s počúvaním. Jednako v rozdieloch medzi dvoma variantmi nad 20 % figuruje iba položka č. 74 (23,5 %).

Cieľom 1. **podčasti** bolo vystihnúť hlavnú myšlienku v siedmich krátkych správach a priradiť k nim podľa zmyslu jeden z desiatich titulov. Témy krátkych správ sú rôznorodé: *zdravie, nezvyčajný nebeský úkaz, šport, literatúra, účinky nočného života na obyvateľstvo, elektrická distribučná sieť vo Francúzsku a novovznikajúce mestá okolo Paríža*.

2. **podčasť** pod názvom **Communiquer avec ses amis sur le web = Komunikovať s priateľmi na webe** pojednáva o možnostiach modernej komunikácie, ako aj o ich určitých problémoch. Téma zodpovedá otázke ÚFIČ č. 14 *Komunikácia a jej formy*. Primeraný text

obsahuje početné technické termíny, napr. *messagerie classique* = *klasický odkazovač*, *réseaux sociaux* = *sociálne siete*, *fichier attaché* = *príloha*, *configuration inconnue* = *neznáma adresa*, *libre d'accès* = *voľný prístup(u)*, atď.

Cieľom tejto podčasti je potvrdiť alebo vyvrátiť šesť výpovedí a zároveň určiť, na ktorý odsek sa konkrétna informácia vzťahuje.

3. podčasť Čítania s porozumením je náročnosťou porovnateľná s 3. podčasťou Počúvania s porozumením. V oboch prípadoch ide o dopĺňanie slov do resumé, čiže o produktívne úlohy s krátkou odpoveďou, ktoré si vyžadujú zložitejšie myšlienkové operácie a tvorivý prístup. Pri „čítaní“ má žiak situáciu uľahčenú tým, že sa k východiskovému textu môže viackrát vrátiť, samozrejme, v rámci daného časového limitu.

Túto podčasť tvorila upravená literárna charakteristika francúzskeho spisovateľa a nositeľa Nobelovej ceny menom Jean-Marie Gustav Le Clézio. Názov textu je **Écrire pour déranger les gens = Písať s cieľom vyrušovať ľudí**.

Spomínané cvičenie si vyžadovalo asociovať myšlienky úryvku a zhrňujúceho textu a doplniť medzery vhodnou lexikou. Pritom snahou tvorcov bolo, aby okolie medzery logicky evokovalo príslušné slovo a aby sa uplatnili viaceré slovné druhy. V tomto resumé to boli 4 *substantíva*, 2 *adjektíva* a 1 *príslovka spôsobu*.

Jeden príklad za všetky na spájanie myšlienok, ktoré obsahovo súvisia v ukážke a v resumé. Zároveň tento prípad opäť poukazuje na veľký rozdiel 23,5 % medzi oboma variantmi a opäť v neprospech 2. variantu.

Ukážka:

Même s'il accepte une entrevue et s'y prête volontiers, il reste mystérieux. Les trois initiales J.M.G., qui font partie de sa signature, ressemblent à un code secret. Et **il donne l'impression de ne pas vieillir, avec sa blondeur sans fadeur**, son regard infiniment bleu et la duceur de son sourire. Ce **bel** homme discret ne veut pas qu'on parle de lui. Cependant, c'est un des plus grands écrivains contemporains français. Sa bibliographie compte plus de quarante livres. En 2008, il s'est vu décerner le Prix Nobel de littérature. Évidemment, on parle de Jean-Marie Gustav Le Clézio.

Resumé :

Le lauréat du Prix Nobel de littérature 2008 est voilé de mystère. La signature J.M.G. Le Clézio qu'il affiche ainsi que la **beauté/jeunesse/fraîcheur** intacte de son visage ajoutent au caractère secret de son personnage.

K úspešnému zvládnutiu takejto náročnej úlohy dopomôže žiakom zautomatizovanie rýchleho čítania, ktoré im umožní využiť výhodu viacnásobného čítania ukážky i resumé.

Netreba zabúdať ani na to, že tieto úlohy preverujú tiež celkovú pohotovosť v používaní známej slovnej zásoby, v hľadaní synonym, ako aj v odvodzovaní slov v rámci slovných čeladi.

4 Vyhodnotenie PFIČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

Práce žiakov v rámci PFIČ MS hodnotia jednotlivé školy, ktoré následne zasielajú údaje o ich výsledkoch do NÚCEMu. Žiaci úrovne B2 v tohtoročnej písomnej forme zaznamenali 86,7 % úspešnosť, čo predstavuje ich prvenstvo v porovnaní s ostatnými cudzími jazykmi.

V školskom roku 2010/2011 boli opäť navrhnuté tri rovnaké zadania vo všetkých cudzích jazykoch, samozrejme, s odstupňovanou mierou obťažnosti vzhľadom na úroveň B1 a B2. Z nich vylosovaná téma znela **Mládež a jej životný štýl**, ku ktorej bolo 5 bodov s informáciami na jej ďalšie myšlienkové rozvinutie.

PFIČ na úrovni B2 obsahuje 200 – 220 slov a hodnotia sa nasledovné kritériá:

- obsah textu: informácie ku všetkým bodom majú byť podrobne a jasne vyjadrené,
- členenie a stavba textu: treba dodržať požadovaný žáner a logické členenie myšlienok do odsekov,
- správne používanie jazykových štruktúr v celom texte,
- slovná zásoba primeraná téme, vhodne použitá a bohatá.

Tieto kritériá sú podľa výkonnosti žiakov v rozmedzí od maximálnych 5 bodov po nulu.

Komplexne rozpracované kritériá hodnotenia PFIČ MS sa nachádzajú v internom dokumente NÚCEMu **Pokyny na hodnotenie písomnej formy internej časti MS**.

V testovanom súbore úspešnosť v jednotlivých kritériách bola nasledovná:

Úspešnosť v obsahu textu:	90,5 %
Úspešnosť v členení a stavbe textu:	90,5 %
Úspešnosť v gramatike	76,2 %
Úspešnosť v slovnej zásobe:	89,5 %
Celková úspešnosť:	86,7 %

V porovnaní s priemernou úspešnosťou týchto žiakov v EČ MS ide o 14,3 % rozdiel, ktorý nie je veľmi významný. Okrem toho pri PFIČ treba brať do úvahy nielen všeobecné kritériá hodnotenia, ale tiež individuálny pohľad hodnotiteľov na jednotlivých školách. Z tohto hľadiska PFIČ korešponduje viac s ÚFIČ MS ako s EČ MS.

Záver

Pre počúvanie s porozumením platí, že je to najkomplexnejšia testovaná kompetencia, a tak je potrebné naďalej vychovávať aktívnych poslucháčov, ktorí sa podľa požiadaviek sústredia na celkové porozumenie vypočutého textu, alebo na kľúčové, prípadne špecifické informácie. Ťažisko nadobúdania tejto kompetencie je na vyučovacích hodinách, ale odporúčame motivovať žiakov na počúvanie vo francúzskom jazyku aj mimo vyučovania. V období nebývalých možností kontaktov s francúzskym jazykom prostredníctvom elektronických médií by to nemal byť problém.

Výsledky žiakov jazykovej úrovne B2 v gramatike sú dôkazom, že v tejto oblasti sa na školách veľa urobilo. Zostáva naďalej úloha venovať pozornosť slovesám, ich predmetovým väzbám, a najmä zhode prídavia minulého s anteponovaným predmetom. Ďalej všetkým druhom zámen, najmä neurčitým, opytovacím a vzťažným, ako aj predložkám, pretože tieto majú významnú funkciu pri tvorbe výrazov ako odporúčaných lexikálnych celkov pri rozširovaní slovnej zásoby.

Čítanie s porozumením je jazyková kompetencia, v ktorej by sa mali žiaci zdokonaľovať najmä individuálne v mimovyučovacom čase. Len takto nadobudnú schopnosť rýchleho čítania, ktoré je nevyhnutnou súčasťou úspešnej prípravy na EČ MS. Tomuto účelu môže poslúžiť rovnako edícia ľahkého čítania ľubovoľne zvoleného literárneho žánru, vrátane komiksov, ako aj dlhšie články populárno-vedeckého či spoločenského charakteru. Doplnené o dotazníky k obsahu a forme prečítaného významne pomôžu žiakom pri práci na resumé.

Ostáva otázka, čo môžeme urobiť na eliminovanie problému odhadovať slová v kontexte. Ponúka sa návrh zatraktívnenia východiskových článkov a hľadania iných možností vyjadrenia kľúčových myšlienok v nich pomocou synonym alebo odvodených slov. Rovnako poslúžia aj cielené cvičenia zamerané na synonymické vyjadrenia myšlienok „*dites autrement*“. Podľa našej mienky sa netreba báť ani zábavných foriem učenia, hádaniek, dopĺňovačiek, ktoré nenúteným spôsobom rozširujú slovnú zásobu i vedomosti o tvorení a odvodzovaní slov.

Čím rýchlejšie budú žiaci vnímať súvislý text a rozumieť neznámym slovám podľa kontextu, tým budú pohotovejší a pripravenejší na riešenie náročných produktívnych úloh v teste.

Použitá literatúra

- Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. ŠPÚ: Bratislava 2006
- Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úroveň B2. ŠPÚ: Bratislava 2008
- Juščáková, Z.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň B2. NÚCEM: Bratislava 2011
- Fanová, A.: Interpretácia a hodnotenie výsledkov testu z francúzskeho jazyka úroveň A, B, C. NÚCEM: Bratislava 2008
- Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre Maturitu 2011. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava 2010
- Maturita 2011, Pokyny na hodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky, cudzie jazyky. Interný dokument. NÚCEM: Január 2011
- Dolez, C., Pons, S.: Alter ego B2, Hachette Livre: Paris 2007
- Mialaret, G.: La Psychopédagogie. Presses Universitaires de France: 2004
- Sabbah, H.: Le Résumé. Hatier: Paris 1991
- Tagliante, C.: La classe de langue. CLE international: Paris 1994
- Un Cadre Européen Commun de Références pour les Langues. Conseil de l'Europe: 2000